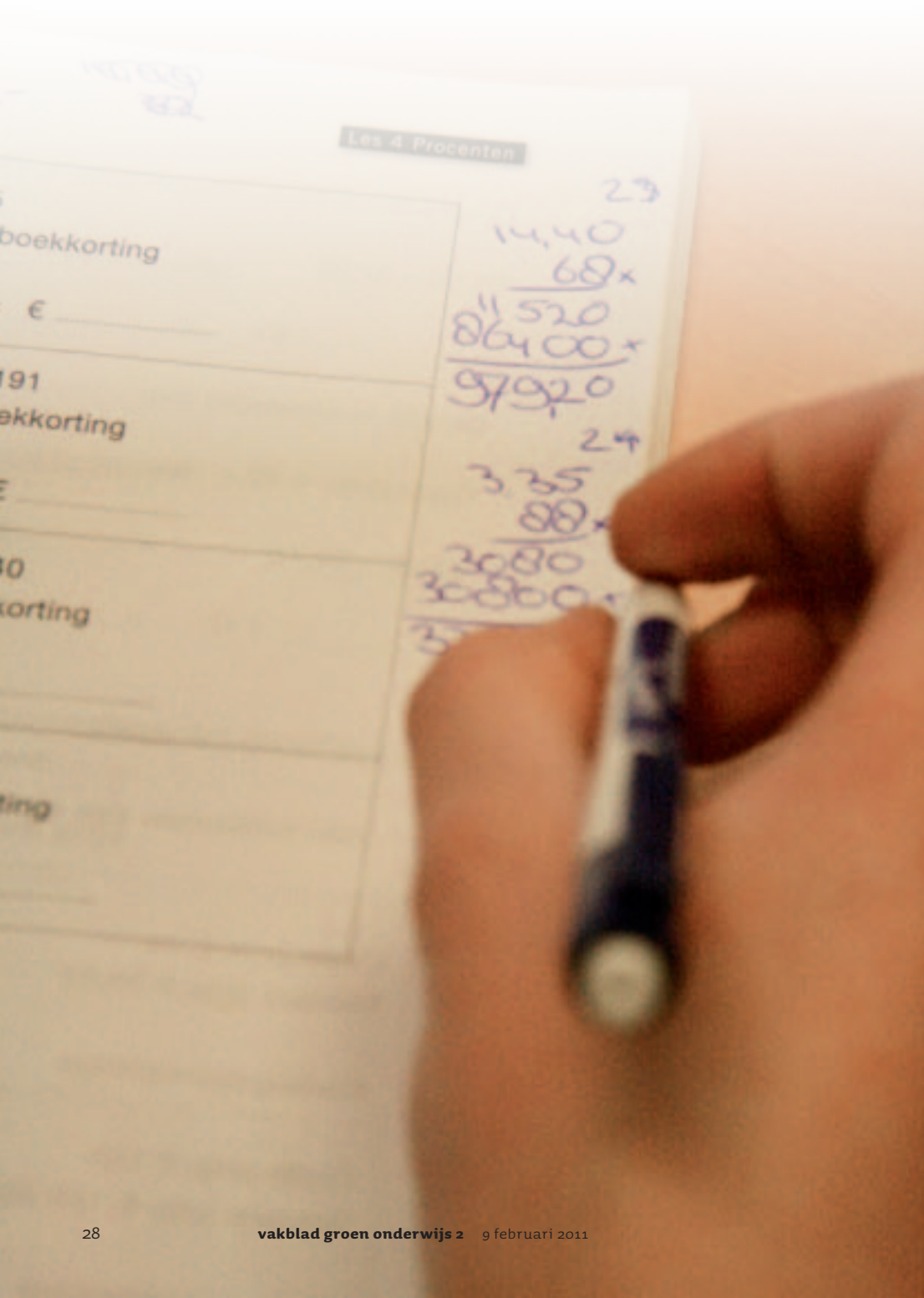

Hoe scholen zich voorbereiden op examens rekenen en taal

D'S EN T'S TELLEN WEER MEE

Leerlingen die geleert hebben deze fout niet meer te maken en die zonder rekenmachine uitrekenen hoeveel 12×6 is. Het kabinet wil dat taal en rekenen in het onderwijs op een hoger niveau worden gebracht. Een lastige opgave voor leerlingen en scholen.

TEKST EN
FOTOGRAFIE
leonie barnier

Rekenen zonder
rekenmachine geeft
leerlingen weer inzicht

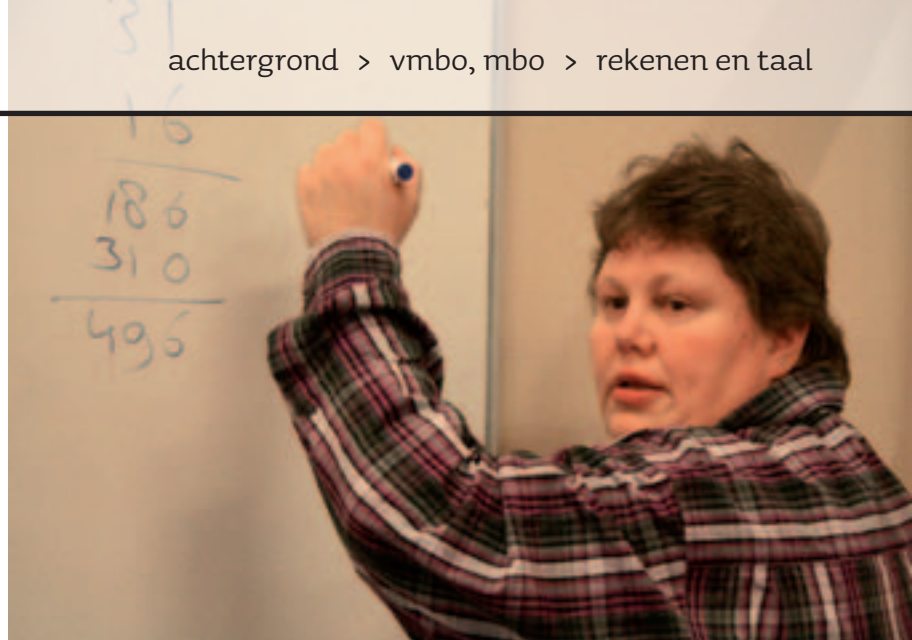
Op de mbo's van Clusius College krijgen leerlingen die vanaf 2010 instromen een kwart van de onderwijstijd les in algemeen vormende vakken (avo). Dat is heel wat meer dan die paar uurtjes van vóór 2010, toen waren rekenen en taal vooral geïntegreerd in de beroepsgerichte vakken.

Het blijkt dat Nederlandse vijftienjarige leerlingen nog steeds bovengemiddeld scoren op het gebied van taal en rekenen, vergeleken met andere landen, maar dat wel sprake is van achteruitgang (zie kader: PISA-scores). Het kabinet wil dat Nederland tot de top vijf van kenniseconomieën in de wereld behoort. Nu staat het met lezen op de tiende en met wiskunde en science op de elfde plaats. Het regeerakkoord van september 2010 bestempelt rekenen en taal als kernvakken. Het kabinet stelt extra gelden beschikbaar voor de implementatie van doorlopende leerlijnen en professionalisering. Scholen zijn nu druk in de weer om Nederlands en rekenen weer een plek in het curriculum te geven.

Repareren

Evelien Kist is docent Nederlands en voorzitter van de werkgroep Nederlands van AOC Terra. Zij liet leerlingen van mbo niveau 4 een taaltestje doen op nederlandsetaaltest.nl. Op twee na scoorden ze voor spelling en werkwoordsvormen op niveau 1F, dat is het niveau van het primair onderwijs, terwijl ze op 3F moeten komen. Het gewenste niveau van leerlingen in elke fase van hun opleiding is landelijk vastgelegd in referentieniveaus (zie kader). Er is dus werk aan de winkel voor AOC Terra. Een regiegroep van het aoc heeft een implementatieplan opgesteld en er zijn Terra-brede werkgroepen voor taal en rekenen. Doel is antwoorden vinden op vragen als: wat is het niveau van instroom? Welke plaats krijgen rekenen en taal in het onderwijs? Hoe kunnen we maatwerk bieden? Hoe ontwikkelen we een doorlopende leerlijn? Kist: "Wat we eigenlijk aan het onderzoeken zijn is wat

Scholen nemen docenten aan voor rekenen en Nederlands

de leerlingen moeten kunnen en hoe we ze daar brengen." Alle mbo-leerlingen van AOC Terra hebben bij binnenkomst een instaptoets gedaan. Daarmee is het startniveau van de leerlingen bekend. Maar dan?

Een van de punten waaraan de werkgroep werkt is de doorlopende leerlijn. De referentieniveaus bieden daarvoor een handvat. Ondertussen werkt het vmbo er hard aan om de leerlingen op niveau 2F te brengen. Volgens Pieter de Vries, die de vmbo-werkgroep rekenen ondersteunde, is het niveau niet het probleem. "De normen zijn geen verzwaring. Het moeilijkste is om rekenbeleid te ontwikkelen waarbij alle docenten en vakken op één lijn komen." De beroepsgerichte docenten gebruiken ook berekeningen met procenten of oppervlaktes en liefst gebruiken ze dezelfde rekenmethodes als de wiskundedocent.

Als over drie jaar de eerste vmbo-leerlingen uitstromen met niveau 2F, dan is de opdracht voor de mbo-vestigingen makkelijker. Maar het kabinetsbeleid loopt enigszins vooruit op de onderwijspraktijk. De eerste paar jaar krijgen de mbo's instroom van leerlingen die nog niet allemaal voldoen aan het referentieniveau van eind vmbo. En in 2013 moeten de eerste mbo'ers niveau 4 al het landelijke centrale examen doen, vanaf 2014 de niveaus 2 en 3.

Bizar

Hugo La Poutré, wiskundedocent en voorzitter van de werkgroep mbo rekenen van AOC Terra, voorziet weinig problemen met de leerlingen

van niveau 4. "Zij hebben vaak voldoende bagage om op verschillende manieren op het juiste niveau te komen." Het grootste struikelblok vormt niveau 2. "De verschillen zijn erg groot, en de zwakste leerlingen zijn soms blijven hangen op het niveau van groep vier van de basisschool. Bij hen moet je met heel veel positiviteit, enthousiasme en luchtigheid aan de slag om ze weer aan het rekenen te krijgen."

Ook Yvonne Marcus, betrokken bij het project Rekenen en Taal van het Clusius College, ziet bij deze groep de grootste problemen ontstaan. "Voor niveau 1 en 2, en dan met name binnen de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) is het referentieniveau een enorme verzwaring. Het is gelijk aan dat voor mbo niveau 3. Voor mbo 1 is dat niet reëel, voor mbo 2 wordt het heel lastig. Op deze manier jagen we ze de school uit." Ze vreest dat vooral bbl'ers dan korte, beroepsgerichte cursussen gaan volgen in plaats van een complete opleiding. "Dan werkt het beleid dus tegendraads." Cock Smit (mbo Alkmaar) geeft les aan bbl'ers, veelal volwassenen, in de voedingsmiddelenindustrie. Rekenen is voor deze sector heel belangrijk. Hij denkt dat de meeste volwassenen door ervaring genoeg rekenvaardigheden hebben bijgeleerd. Voor de multicultureel samengestelde groepen die leren voor operator op niveau 2 of 3 zal Nederlands echter wel een probleem zijn. En hoe belangrijk is het? "Ze moeten het werk overdragen of groepen aansturen. Wat is dan het nut van die d'tjes

Referentieniveaus

Per opleidingsniveau is voor rekenen en taal een referentieniveau opgesteld. Referentieniveaus bevatten relatief objectieve, dat wil zeggen breed herkenbare en breed gedragen inhouden voor de inrichting van het onderwijs, over de onderwijssectoren heen. Niveau 2F is het algemeen maatschappelijk functioneel niveau, dat alle Nederlanders zouden moeten beheersen.

Opleidingsniveau	Taal	Rekenen
primair, speciaal en praktijkonderwijs	1F	1F
vmbo, mbo 1,2,3	2F	2F
mbo 4, havo	3F	3F
vwo	4F	3F

PISA-scores van leerlingen van 15 jaar

Jaar	Score leesvaardigheid			Score wiskunde			Score natuurwetenschappen		
	gemiddeld	Ned.	hoogste	gemiddeld	Ned.	hoogste	gemiddeld	Ned.	hoogste
2003		513		500	538				
2006		507			531		498	525	
2009	494	508	539	496	526	600	501	522	575

Bron: Resultaten PISA-2009

en t'tjes?" Ook hij vreest dat leerlingen in de lagere niveaus buiten de boot vallen. "De referentieniveaus voor mbo 1 en 2 zijn eigenlijk bizar."

Schrijven

In hoeverre scholen in staat zijn leerlingen op het juiste niveau te brengen, is vooral een kwestie van afstemming en professionalisering. "Het zou goed zijn als alle docenten eens een taaltestje doen", denkt Kist. Doordat de laatste paar jaar in het mbo de focus meer lag op competentiegericht onderwijs, met de avo-vakken geïntegreerd aangeboden, zijn op veel scholen de avo-docenten verdwenen. De tuinteken-

docente gaf Nederlands en de it-docent rekenen. Er zal dus ook wat veranderen in het aannamebeleid, zegt Meindert Jan Oostland, voorzitter van de regiegroep Rekenen en Taal van AOC Terra. "We hebben de laatste jaren veel beroepsgerichte docenten binnengehaald, mensen met een bepaald denk-niveau en soms een zwakke beheersing van taal of rekenen. Dit jaar hebben we in Meppel bewust een docent Nederlands aangenomen." AOC Terra gaat het extra geld dat tot 2013 beschikbaar is onder andere inzetten voor verdere professionalisering. Alle docenten moeten inzicht krijgen in hun taal- en rekenniveau. "Sommigen zullen merken dat ze hulp nodig hebben om op het niveau te komen waarop ze zelf lesgeven. Als dat het geval is, biedt het aoc scholing aan." Maar het gaat om meer. Oostland: "De dictaten die de beroepsgerichte docenten schrijven en de toetsvragen die ze formuleren moeten aansluiten bij het niveau van de leerlingen."

Gevoel

Als leerlingen, docenten en aoc's goed hun best doen, dan zijn de mbo-leerlingen in 2013 wellicht voldoende voorbereid voor het examen. Ze moeten dan voor rekenen en taal

elk vijf examens doen. Want het gaat niet alleen om de d's en t's, maar ook om lezen, spreken en luisteren. Daar komen nog Leren, Loopbaan en Burgerschap en een of twee vreemde talen bij, samen ook tien of vijftien examens. "Dat kan niet allemaal in de laatste periode", zegt Marcus. "Zowel voor de leerling als voor het apparaat is dat een veel te zware belasting. De organiseerbaarheid is een probleem."

Meer rekenen en taal: het is voor scholen een lastige opgave. Niettemin vinden de geïnterviewden het hoog tijd dat er meer aandacht komt voor de twee. Ook verwacht iedereen dat oefening tot kunst leidt, dat de vaardigheden van de leerlingen zullen verbeteren. La Poutré ziet al effecten. "We beginnen weer met rekenen zonder machine. Er is nog veel weerstand, maar leerlingen krijgen weer gevoel voor getallen en berekeningen. Ze snappen wat delen door is en wat een vermenigvuldiging inhoudt. Ze krijgen weer inzicht."

Voor meer informatie zie www.groenonderwijs.nl.

Nederlands is ook luisteren

